

מי שומר על מי?

הקשר בין אימוץ אתר, קהילה ושימור מורשת

נרית קורן לורנס | שדמות, מכללת אורנים

כנס אמץ אתר, מכללת אשקלון

יולי 2017 תמוז תשע"ז

בית בד קדום נתגלה בחפירות בצפון

נתגלה בית בד בן 2000 שנה, חצוב בתוך מערה. על רצפתו נמצאה חותמת

אבן עליה מצוירת ציפור וענף זית

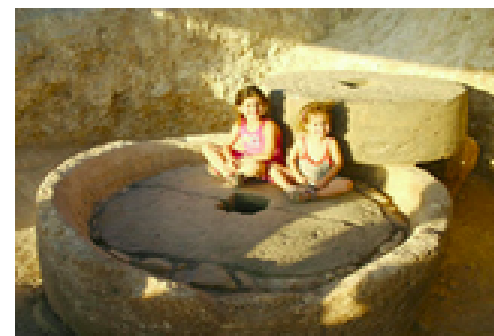
מערכת וואלה! NEWS

19 בספטמבר 2006, 14:26

הצטרפו אלינו לפייסבוק אהבתי 675 אלף

בית-בד בן 2000 שנה נחשף בחפירות רשות העתיקות בית הבד שייצר ככל הנראה שמן בקנה מידה תעשייתי, הותקן בתוך מערה חצובה. במערה נמצאו אבנים גדולות ששימשו לריסוק הזיתים, כפות עצם לאיסוף רסק הזיתים, וחותמת אבן שטרם ברור למה שימשה, הנושאת ציור של ציפור וענף עץ זית.

בית הבד. שימש לייצור תעשייתי (צילומים: הווארד סמיטליין)

הממצאים מעידים שהשימוש בבית הבד החל בתקופה ההלניסטית, והמשיך לתקופת רומי הקדומה.

לאה פורת, מנהלת העבודה במקום, סיפרה כי החפירות החלו בזמן המלחמה בצפון, ובכל פעם שהצופרים פעלו הסתתרו החופרים במחסה סלע ובמחפורות שהותקנו במקום. "כעת כשהמלחמה מאחורינו ניתן היה להשלים את החפירה. בשל יופיו וחשיבותו של האתר, הרשות לא תאפשר לבנות עליו ותמליץ לשמר את השרידים ולשלבם כגן ארכיאולוגי במרכז השכונה שתיבנה", אמרה.

צילומים:
הווארד סמיתליין,
רשות העתיקות

מי / מה היא הקהילה?

- קהילה כמקום – בהיבט גיאוגרפי מקומי: טריטוריה משותפת ברובה (עיר, כפר). מקבץ ארגונים ואנשים המקיימים פעילות גומלין בתוך אזור גיאוגרפי מוגדר

- קהילה כמערכת יחסים – מימד א-טריטוריאלי: התייחסות למימדים א-טריטוריאליים. ייחודיותה היא באיכות הקשרים שבין הפרטים (יחידים או/ו קבוצות) המרכיבים אותה

מי היא הקהילה?

- כלל בעלי העניין הנמצאים באותו מרחב ג"ג:
- שלטון (מקומי וארצי)
- עסקים
- מגזר שלישי (חברה אזרחית)
- תושבים

הקהילה מאופיינת במעין אישיות קולקטיבית המתבטאת בזהות הקהילתית

- מתייחסת לתפיסה עצמית של הקהילה את עצמה
- מורכבת ממערך ערכים וסמלים מקומיים
- באה לידי ביטוי בשיח ציבורי ונורמות התנהגות.
- מחזקת את הנרטיב המעצב (הסיפור המכונן) של הקהילה
- מתבטאת בפרקטיקות של מחויבות- טכסים, ארועים, מסורות

כל אלו מהווים מנגנון מרכזי להבטחת יציבות הקהילה לאורך זמן

מרכיבי זהות קהילתית

- **מקומות (פיזיים)**

מקומות שמוכרים לכל התושבים ויש להם חשיבות בסיפורה של הקהילה

- **גיבורים מקומיים**

דמויות מן העבר וההווה אשר מוכרים, מונצחים ולאורם מחנכים

- **ערכים ונורמות התנהגות**

ערך – קנה מידה מקומי להבחנה בין טוב לרע; נורמה – כלל התנהגות שמהווה ביטוי לערך

- **סיפורים ומורשת**

סיפורים, ארועים וההיסטוריה של המקום

מעבירים את הזהות הקהילתית לדור הבא / למהגרים אל תוך אותה קהילה

- המשפחה

- מערכת החינוך הפורמאלית (ביה"ס, גנים וכד')

- חברת בני הגיל (כולל מערך החינוך הבלתי פורמאלי: תנועות נוער, חוגים

- (וכד')

- הקול הקהילתי המקומי (ערוצי התקשורת המקומיים, זקני השבט, לוחות

- המודעות, אופן התנהגות אנשים במרחב הציבורי וכד')

- הקול התרבותי (רשתות חברתיות וירטואליות, מדיה, ספרות וכד')

מה היא המורשת?

• מהי מורשת

• נקודת המבט של ההווה על מה שהתרחש בעבר או על מה שיקרה

בעתיד

• כל אותם חלקים מן העבר שחברה בוחרת להשאיר להווה ולהעביר

לעתיד, ולעשות בהם שימוש

• מורשת כמשאב

• פוליטי – חברתי: גיבוש זהות, יצירה או חיזוק שייכות למקום/חברה

• כלכלי: תיירות; התחדשות עירונית;

• תרבותי מוזאונים, תאטרון, מבנים היסטוריים

• חינוכי: הקניית ידע, ערכים, עיצוב זהות

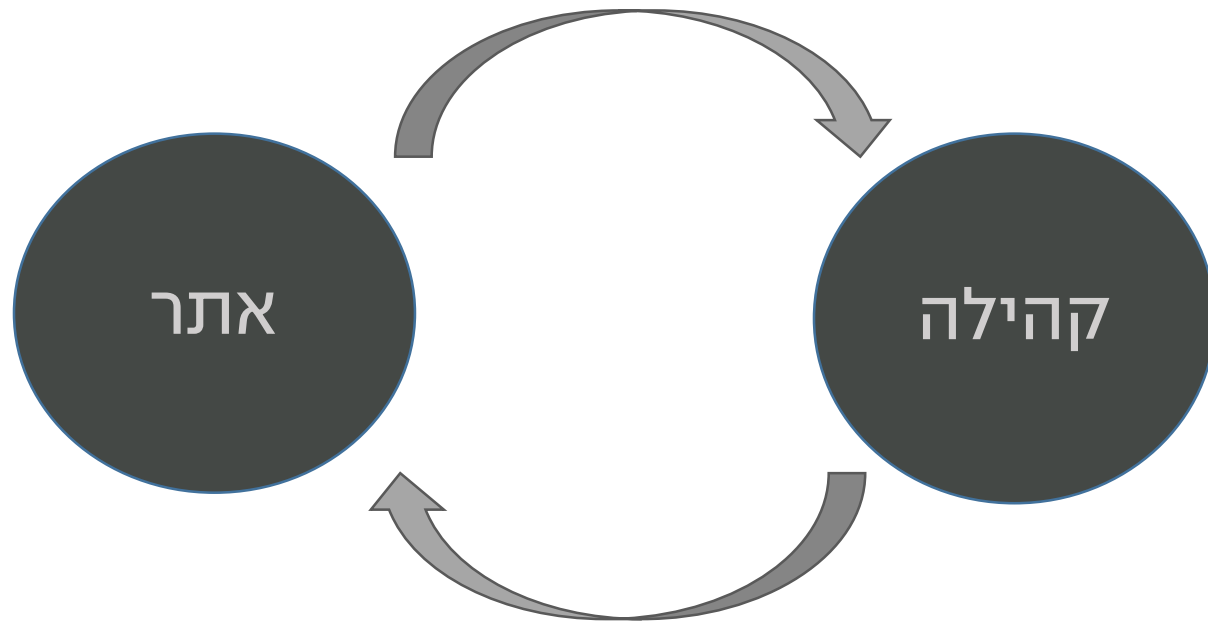
- שימור הינה פעולה מרכזית לניהול אתר מורשת
- ביטוי למשמעות, ערכים וסיפור של מקום
- קשר ומעורבות של קהילה בהיבטים שונים של ניהול אתר (מורשת/מוזיאון/ טבע) מעלים את הסיכוי לניהול מקיים (ארוך טווח)

של המורשת

- הפחתת איומים
- הכפלת כח
- השמשת שרידים
- הבטחת המשך בחירתם כמשמעותיים לדורות הבאים

מי שומר על מי?

אימוץ אתר: מה המטרה ומה האמצעי

למה אימוץ אתר בהיבט קהילתי?

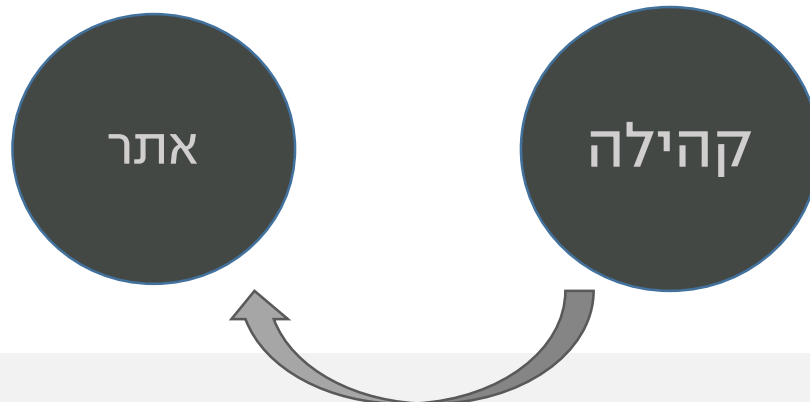
התועלת לאתר: אימוץ אתר כפעולה שימורית

התועלת לקהילה: חיזוק ועיצוב זהות קהילתית

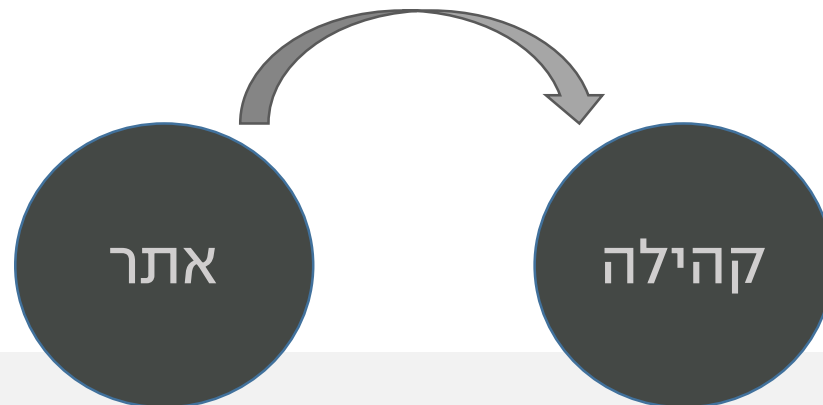
הקהילה שומרת על האתר

- הרחבת מעגל השותפים בפעולות השימור והניהול
- הגדלת מחויבות של עוד בעלי עניין לפעולה ולמקום של המורשת בזהות הקהילתית
- עוד עין מפקחת: עוד אנשים שלא יתנו למורשת להירס או להיעלם

האתר שומר על הקהילה

- כל סוכני החיברות עוסקים בתחום – הטמעה של המורשת כחלק מהזהות הקהילתית והאישית
- חיזוק תחושת שייכות, גאווה מקומית וחיבור בין קבוצות
- הקניית ערכים (שימור, סביבה, אורח חיים מקיים..)

תודה על ההקשבה
